مقاله پژوهشی

طراحی الگوی حکمرانی رفاه عمومی در ایران

نادعلی الفت‌پور [۱]، مرتضی موسی‌خانی [۲*]، کرماله دانش‌فرد [۲]، مهدی ایران‌نژاد پاریزی [۲]

[۱] دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، تهران، ایران
[۲] استاد، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، تهران، ایران

* **نویسنده مسؤول:** مرتضی موسی‌خانی
mousakhani.m@gmail.com

ارجاع: الفت‌پور نادعلی، موسی‌خانی مرتضی، دانش‌فرد کرماله، ایران‌نژاد پاریزی مهدی. طراحی الگوی حکمرانی رفاه عمومی در ایران. راهبردهای مدیریت در نظام سلامت ۱۴۰۰؛ ۶(۴): ۷۸-۳۶۳.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۳۰
تاریخ اصلاح نهایی: ۱۴۰۰/۱۲/۱۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۷

چکیده

زمینه و هدف: در کشورهای توسعه‌یافته، یکی از هدف‌های مهم سیاستگذاران اقتصادی ارتقای کیفیت، استاندارد و سطح رفاه زندگی در جامعه است. هدف این پژوهش ارائه الگویی است که منجر به ارتقای کیفی رفاه عمومی در نظام حکمرانی کشور گردد.

روش پژوهش: مطالعه حاضر پژوهشی ترکیبی (کیفی-کمی) است که در سال ۱۳۹۹ انجام گرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها در بخش کیفی، از مصاحبه‌های اکتشافی بر مبنای تحلیل تم و در بخش کمی از پرسشنامه استفاده شد. تجزیه و تحلیل بخش کیفی با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA 18 و در بخش کمی از نرم‌افزارهای SPSS 22 و Smart PLS 2 انجام گردید. جامعهٔ در روش کیفی شامل خبرگان و صاحب‌نظران حوزهٔ سیاستگذاری و رفاه اجتماعی بود و از نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی استفاده شد که جمعاً ۱۸ مصاحبه انجام شد. جامعه آماری در روش کمی ۱۵۰ نفر از مدیران وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی بودند که براساس فرمول کوکران (۱۰۸) نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند.

یافته‌ها: در بخش کیفی بعد از ثبت داده‌های ناشی از مصاحبه‌ها، ۹۹ شاخص اولیه شناسایی شد. پس از کدگذاری به روش تحلیل تم، ۶۹ شاخص، ۸ بُعد (سرمایه اجتماعی؛ سیاست‌ها و خط‌مشی‌گذاری عمومی؛ محیط داخلی و بین‌المللی؛ مشارکت و مدیریت عمومی؛ شفاف‌سازی در اداره امور؛ امنیت اجتماعی؛ سلامت اجتماعی؛ کیفیت حکمرانی رفاه‌عمومی) و ۵ مؤلفه (عوامل علّی، مداخله‌ای، زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها) تایید گردید و به ایجاد مدل حکمرانی رفاه عمومی بر مبنای تحلیل تم منجر شد. نتایج بخش کمی نشان داد، ابعاد سیاست‌ها وخط‌مشی‌گذاری عمومی و سرمایهٔ اجتماعی بر ابعاد محیط داخلی و بین‌المللی، مشارکت و مدیریت عمومی و همچنین بُعد شفاف‌سازی در ادارهٔ امور تأثیر دارند. همچنین بر ابعاد امنیت اجتماعی و سلامت اجتماعی تاثیرگذارند و ابعاد امنیت اجتماعی و سلامت اجتماعی نیز بر کیفیت حکمرانی رفاه عمومی تأثیر می‌گذارند.

نتیجه‌گیری: از الزامات استقرار و بهبود شرایط حکمرانی رفاه عمومی در ایران توجه به ۸ بُعد و ۶۹ شاخص استخراج شده در این مدل خواهد بود.

واژگان کلیدی: خط مشی‌گذاری عمومی، رفاه عمومی، حکمرانی رفاه عمومی

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

مقدمه

در عصر حاضر، یکی از چالش‌های مهم اقتصادی- اجتماعی که از گذشته تاکنون در مجامع، سازمان‌ها و متون اقتصادی مطرح گردیده است، رفاه می‌باشد. در کشورهای توسعه یافته، یکی از هدف‌های مهم سیاست‌گذاران اقتصادی ارتقای کیفیت، استاندارد و سطح رفاه زندگی در جامعه است. در واقع موضوع رفاه در پیشرفت جوامع مختلف مؤثر بوده و بر عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنان تأثیر فراوانی دارد. مضمون رفاه، از این لحاظ مهم می‌نماید که می‌توان رفاه را محور اصلی هر برنامه توسعه‌ای دانست (۱). موضوع حکمرانی خوب، با هدف دستیابی به توسعه پایدار مطرح می‌باشد، که در آن برنامه کاهش فقر، ایجاد شغل و رفاه پایدار، حفاظت از محیط زیست، رشد اقتصادی در آن مورد تأکید قرار می‌گیرند، تمامی این سیاست‌ها و برنامه‌ها با حکمرانی خوب محقق می‌شوند (۲،۳). تاثیر کیفیت حکمرانی بر ابعاد مختلف توسعه اقتصادی، از جمله سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، توسعه تجارت، عملکرد بنگاه‌ها و از همه مهمتر رشد اقتصادی مورد بررسی واقع شده‌است (۴،۵).

در حال حاضر رفاه موضوع مورد مطالعه بسیاری از تحقیقات می‌باشد. اما نکته قابل توجه این است که اصطلاح رفاه توسط بسیاری از اقتصاددانان به کاربرده شده و موضع اختلاف فراوانی نیز می‌باشد. کشورها با توجه به مقتضیات، فرهنگ و اقتصاد خود از رفاه تعریف‌های متفاوتی بیان نموده‌اند. اما درجهان معیارهایی وجود دارد که آن‌ها را از نظر سطح رفاه دسته‌بندی می‌کند. شاخص رفاه "لگاتوم" ازآن‌جمله می‌باشد. خوشبختی و رفاه یک یک افراد جامعه هدف غایی هر اقتصاد، و مدینه‌ی فاضله‌ی کشورها به شمارمی‌رود. مؤسسه پژوهشی" لگاتوم"، شاخص رفاه را بر اساس ۳ محور، جوامع فراگیر، اقتصادهای باز و ملت توانمند، و ۱۲ رکن، امنیت، آزادی شخصی، حکمرانی، سرمایه اجتماعی، محیط سرمایه‌گذاری، شرایط بنگاه‌ها، دسترسی به بازار و زیرساخت، کیفیت اقتصاد، شرایط زندگی، سلامت، آموزش و محیط طبیعی محاسبه می‌کند. شاخص رفاه " لگاتوم"، هدف ساده و روشنی دارد، نقشه راه کشورها برای دستیابی به رفاه، یا دور شدن از آن را نشان می‌دهد، تا بدینوسیله مسیرحرکت از فقر به رفاه را به جهانیان نمایان سازد. ایران در شاخص رفاه " لگاتوم" در سال ۲۰۱۹ میلادی، دارای رتبه جهانی ۱۱۹ در بین ۱۶۷ کشور و امتیاز (۴۸/۳) از (۱۰۰) است. شاخص رفاه ایران نه تنها از کشورهای توسعه یافته پایین‌تر است، بلکه از کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته از جمله کشورهای چین، هند، روسیه، ترکیه، اندونزی، فیلیپین، اوکراین، مغولستان، نپال، کوبا، زامبیا، سریلانکا، کنیا، قزاقستان، قرقیزستان، ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، الجزایر، مراکش، تونس، عربستان، اردن، لبنان، عمان و بحرین نیز کمتر است (۶).

آنچه می‌توان بیان کرد آن است که، علت اصلی فقدان رفاه عمومی، توسعه نیافتگی و گسترش فقر مطلق، نقصان موجود در فرآیند سیاستگذاری عمومی کشور می‌باشد. فقر مطلق، ناتوانی در کسب حداقل استاندارد زندگی تعریف شده است. در واقع فقر مطلق، عدم دسترسی به حداقل‌های معیشتی در جامعه را بررسی می‌کند که با توجه به تفاوت هزینه‌های زندگی در مناطق مختلف کشور یکسان نیست. نرخ تورم بالا در سال‌های اخیر عامل رشد قابل توجه خط فقر در شهر تهران، و سایر نقاط کشور شده است. افزایش میزان تورم در کنار کاهش قابل توجه درآمد سرانه، منجر به رشد نرخ خط فقر در این سال‌ها گردیده است، و شواهد موجود نشان از روند فزآینده این متغیر (خط فقر) در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ داشته، به نحویکه ۱۸/۰۴ درصد جمعیت کشور معادل ۱۵ میلیون نفر زیر خط فقر زندگی می‌کردند (۱). آنچه می‌توان بیان کرد آن است که، علت اصلی فقدان رفاه عمومی، توسعه نیافتگی و گسترش فقرمطلق، نقصان موجود در فرآیند سیاستگذاری عمومی کشور می‌باشد. فقر مطلق، ناتوانی در کسب حداقل استاندارد زندگی تعریف شده است. در واقع فقر مطلق، عدم دسترسی به حداقل‌های معیشتی در جامعه را بررسی می‌کند (۷). بنابراین فقدان الگوی بومی، مدون و راهبردی در حوزه حکمرانی رفاه عمومی و ارکان جهت‌ساز این الگو به منظور تحقق اثربخش حکمرانی رفاه عمومی در کشور، دغدغه اصلی محقق در انجام این پژوهش را تشکیل داد.

در این حوزه تحقیقاتی در داخل و خارج انجام شده از جمله موسوی و زاهدی (۱۳۹۶) در مطالعه "ارائه و تبیین ارکان برای

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

الگوی سازی راهبردی رفاه عمومی، بر اساس تحلیل محتوی آرا و اندیشه‌های امام‌خمینی (ره)" نشان دادند مفاهیمی همچون تامین عدالت، رفع هم‌زمان نیازهای مادی و معنوی عموم مردم، تکافل اجتماعی و استفاده از ظرفیت‌های مردمی و دوری از دخالت‌های غیرضروری دولت، توسعه رفاه عمومی با اجرای برنامه‌های مالی اسلامی را نشان می‌دهد (۸). در مطالعه محمدزاده و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان "تأثیر اندازه دولت بر حکمرانی خوب و عملکرد اقتصادی در کشورهای منتخب" با روش داده‌های تابلویی پویا به بررسی این مسأله پرداختند. بدین منظور از داده‌های آماری ۵۰ کشور منتخب جهان برای دوره زمانی ۲۰۱۳-۱۹۹۶ استفاده شده‌است. نتایج نشان داد که اندازه دولت اثر منفی، بر روی شاخص‌های حکمرانی خوب دارد. همچنین، اشتغال تأثیر مثبت، و تورم تأثیر منفی بر روی حکمرانی خوب داشته است. بر اساس برآورد، مدل حکمرانی خوب تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی دارد. بررسی اثرات متقاطع اندازه دولت و حکمرانی خوب نشان می‌دهد که اندازه دولت از کانال تأثیر منفی بر روی حکمرانی خوب، روند رشد اقتصادی را تضعیف می‌کند (۹). همچنین سانوگو (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای با عنوان "آیا عدم تمرکز مالی باعث افزایش دسترسی شهروندان به خدمات عمومی و کاهش فقر می‌شود" با روش تجزیه و تحلیل تجربی و یک رویکرد ثابت گروه‌بندی، به ارزیابی دسترسی شهروندان به خدمات عمومی و کاهش فقر پرداخت. نتایج نشان داد که افزایش درآمد محلی و عدم تمرکز مالی تأثیر مثبتی بر دسترسی به خدمات عمومی دارد و فقر را کاهش می‌دهد (۱۰). جانگانگ (۲۰۱۹) نیز در مطالعه "حکمرانی و خوشبختی در کشورهای آفریقایی" با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی و روش کلی‌سازی تکنیک زمانی به بررسی تأثیر حاکمیت بر خوشبختی در هیئتی از ۳۱ کشور آفریقایی در دوره ۱۷-۲۰۰۶ پرداخته‌است. نتایج نشان داد که کیفیت حکمرانی دولت باعث افزایش شادی و خوشبختی و رفاه می‌شود (۱۱). نتایج مطالعه نوجا و همکاران (۲۰۱۹) با روش رگرسیون و مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی "ارتقاء حکمرانی عمومی خوب و حمایت از محیط زیست برای توسعه پایدار اقتصادی" نشان داد پیامدهای مشترک قابل توجهی از طرف دولت در ابعاد اقتصادی و اجتماعی وجود دارد. حمایت دولت از محیط زیست، پیامدهای مثبتی بر اقتصادهای اتحادیه اروپا دارد و منجر به افزایش قابل توجه تولید ناخالص داخلی سرانه و کاهش‌خط فقر و حفاظت از محیط زیست می‌شود. به‌طورکلی، ارتقاءکیفیت حکمرانی در کشورهای اتحادیه اروپا نیاز به تلاش مضاعفی دارد که با ارتقاء حکمرانی‌خوب، به منظور پشتیبانی از توسعه اقتصادی بلندمدت انجام شود (۷). در این راستا محقق به دنبال پاسخگویی به این سوال بود که الگوی حکمرانی رفاه عمومی در ایران چگونه شکل می‌گیرد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر در سال ۱۳۹۹ با رویکردی ترکیبی (کیفی-کمی) به مساله ارتقای حکمرانی رفاه عمومی پرداخت. مرحله اول کیفی؛ از نظر گردآوری داده‌ها پژوهشی توصیفی-اکتشافی با ابزار مصاحبه و بر مبنای تحلیل تم به‌منظور دستیابی به مدل حکمرانی رفاه عمومی بود و مرحله دوم مبتنی بر محک زدن تجربی و اعتباریابی این مدل با استفاده از روش کمیّ با ابزار پرسشنامه بوده است. جامعه آماری در روش کیفی شامل کارگزاران، خبرگان، اساتید و صاحب‌نظران حوزه خط مشی‌گذاری و رفاه اجتماعی بوده که با روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب گردیدند. خبرگانی که برای مصاحبه انتخاب شدند، حداقل یکی از این ۲ ویژگی را داشتند (با مقوله تدوین و اجرای خط‌مشی‌های حکمرانی رفاه عمومی آشنا بوده و تألیف، تحقیقاتی در این زمینه داشتند یا مدیرانی بودند که در زمینه اجرای سیاست‌های مربوط به رفاه عمومی دارای سمت اجرایی و بیش از ۳ سال سابقه داشتند). مدیرانی که دارای شرایط فوق نبودند، حذف گردیدند.

استراتژی مصاحبه، مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته و روش ثبت پاسخ مصاحبه شوندگان نت برداری و ضبط صدا بود. مدت زمان مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۶۰ دقیقه در محل کار مصاحبه شوندگان بوده است. قبل از مصاحبه و برای اطمینان خاطر مصاحبه شونده از محرمانه ماندن اطلاعات دریافتی و نیز کسب اجازه برای ضبط مصاحبه، طرفین به توافق رسیدند. تمامی مصاحبه‌ها با آگاهی و رضایت کامل مصاحبه‌شوندگان ضبط و نت‌برداری گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از تحلیل تم استفاده گردید. فرآیند تحلیل تم شامل کدگذاری، شناسایی تم‌ها یا الگوهای معانی، طبقه‌بندی داده‌ها بر اساس

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

تم‌ها و در نهایت تفسیر ساختارهای تماتیک منتج شده بر اساس شباهت‌ها، روابط، الگوهای فراگیر، سازه‌های نظری یا اصول تشریحی است (۱۲). بنابراین در پژوهش حاضر قدم اول، استفاده از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان و پیاده‌سازی آن در نرم‌افزار MaxQDA 18 بود.

مرحله دوم پژوهش را روش کمی تشکیل داد؛ جامعه آماری در روش کمی شامل مدیران و مدیران ارشد حوزه سیاستگذاری و رفاه اجتماعی شاغل در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی بود (۱۵۰ نفر). برای تعیین حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۰۸ نفر به عنوان نمونه درنظرگرفته‌شدند که با روش نمونه‌گیری تصادفی در دسترس گزینش گردیدند. در این بخش شاخص‌های مدل حکمرانی رفاه عمومی در قالب پرسشنامه تنظیم و توزیع گردید تا وضعیت متغیرها و اعتباریابی مدل به صورت کمی مورد سنجش قرار گیرد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و استخراج داده‌ها، برای تجزیه و تحلیل از آمار جمعیت‌شناختی، آزمون نرمال بودن، تحلیل عاملی تاییدی، تحلیل مسیر و برازش مدل تحقیق و نرم‌افزار SPSS 22 و معادلات ساختاری Smart PLS 2 استفاده گردید.

به‌منظور بررسی روایی واگرای مدل، از معیار فورنل و لارکر استفاده شد. بر اساس این معیار، روایی واگرای قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل، نسبت به سازه‌های دیگر تعامل بیشتری با شاخص‌هایش دارد. فورنل و لارکر (۱۹۸۱) بیان می‌کنند؛ روایی واگرا وقتی در سطح قابل قبولی است که میزان میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای هر سازه بیشتر از واریانس به اشتراک گذاشته شده بین آن سازه و سازه‌های دیگر در مدل باشد (۱۳). در نرم افزار PLS بررسی این امر به وسیله ماتریسی حاصل می‌شود. پایایی مدل نیز با پایایی مرکب و آلفای کرونباخ سنجیده شد. در نهایت با توجه به آزمون فریدمن به رتبه‌بندی ابعاد الگو براساس میانگین رتبه پرداخته‌شد.

ضمنا این مطالعه با کد پایان نامه و کد اخلاق ۱۲۴۳۵۸۷۹ در دانشگاه آزاد تهران واحد علوم و تحقیقات به تایید رسیده است.

یافته‌ها

بخش کیفی پژوهش

بخش کیفی (تدوین مدل) با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون (تم)، به دنبال ارائه مدلی جدید در عرصه حکمرانی رفاه عمومی بود. در تحلیل تم محقق به ارائه سؤالات پژوهشی پرداخت، زیرا در روش تم، سؤالات محور هدایت پژوهش در چارچوب خاصی است. پس از آنکه جمع‌آوری داده‌های احصا شده از اسناد و مدارک و پیشینه تحقیق و مصاحبه‌های اکتشافی به اشباع رسید (بعد از ۱۸ مصاحبه، مشاهده گردید که تم جدیدی به داده‌های ما افزوده نمی‌شود و داده‌ها به اشباع رسیده است)، با استفاده از کدگذاری، مفاهیم به دست آمده ثبت و دسته‌بندی گردید. در واقع محقق تصمیم گرفت کدام کدهای سطح اول را در یک دسته یا تم قراردهد تا ارتباط معنایی درستی با هم داشته باشند. همچنین کدهای ناقص، نامرتبط و تکراری حذف شدند. در ابتدا ۹۹ شاخص اولیه شناسایی شد که در نهایت حاصل کار، تایید ۶۹ تم (مفهوم) بود. سپس پژوهشگران با اندیشیدن در مورد ابعاد متفاوت تم‌های به‌دست‌آمده و یافتن پیوندهای میان آن‌ها مجدد به کدگذاری اقدام کردند. در این مرحله کدگذاری، وجوه مشترک تم‌های به دست آمده از مراحل قبلی، شناسایی شدند و با توجه به اشتراکات آن‌ها در دسته‌بندی کلی‌تر سامان‌دهی شدند. در نهایت تعداد این ابعاد به ۸ مورد رسید.

پس از دستیابی به یک تصویر رضایت‌بخش از ابعاد و اصلاح تم‌های اختصاصی در هر بُعد و داستان کلی تحلیل، نوبت به تعریف و نام‌گذاری تم‌های اصلی (مؤلفه‌ها) رسید. نام‌گذاری تم-های اصلی (مؤلفه‌ها) بر مبنای محتویات ابعاد و صلاحدید پژوهشگر انجام شد. در این مرحله در نهایت پس از رفت و برگشت در میان ابعاد مدل، ۵ مؤلفه اصلی شناسایی شد (جدول ۱).

برای نشان‌دادن روابط میان ابعاد مدل، در شکل ۱ خروجی نرم‌افزار MaxQDA 18 نشان داده شده است. با توجه به مفاهیم و ابعاد، مدل نظری به شرح شکل ۱ بود.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

جدول ۱: کدگذاری مؤلفه‌ها، ابعاد و شاخص‌های مدل

مؤلفه	ابعاد مدل	شاخص‌های هر مؤلفه
عوامل علّی (تاثیرگذار)	سرمایه اجتماعی	هویت ملی، تـاریخی و دینی
		غنی سازی و ارتقاء آموزش‌های عمومی و مهارت‌های شغلی
		میزان جرم و جنایت
		اعتماد، همکاری و همیاری میان افراد
		ارتباط افراد از طریق مجموعه‌ای از شبکه‌ها
		فعال کردن تشکل‌ها، احزاب، کانون‌ها
		کارآمدی سیاست‌ها و طرح‌ها
		استقلال جامعه مدنی
		اعتماد شهروندان و بخش خصوصی به حاکمیت و بالعکس
	سیاست‌ها و خطمشی گذاری عمومی	برقراری بهداشت عمومی و سلامت روانی جامعه
		استقرار نظـام آموزشـی سالم
		اعمال رویکرد قابلیت‌های پویا در سیاستگذاری به‌منظور سازگاری با شرایط متغیر
		ایجاد زمینه لازم برای مشارکت مـردم در عرصـه‌های مختلـف
		رعایت اصول، فراگیری، کارآمدی، جامعیت، کفایت و پایداری در رفاه عمومی
		سیاست کاهش فساد در حوزه‌های اداری، اقتصـادی و فرهنگـی
		سیاست همخوانی بین خواسته‌های به حق مردم و خدمات عمومی دولتی
		تهیه زیر ساخت‌ها وشبکه‌های تامین اجتماعی و مقابله با فقر
		سیاست مقابله با نوسانات شدید اقتصادی توسط دولت
عوامل زمینه‌ای (بسترساز)	محیط داخلی و بین المللی	تحریم‌ها و معاهدات بین المللی
		کاهش سرمایه گذاری خارجی
		برخوردهای سیاسی و جناحی در نظام اداری
		فساد مالی (رشا و ارتشا، اختلاس، ویژه خواری و رانت، مجوزهای طلائی و حقوق نامتعارف)
		ناامنی اقتصادی در سطح کلان (ملی) و در سطح خرد (فردی)
		بحران تولید، اشتغال و بیکاری
		کسری بودجه و وابستگی نظام اقتصادی کشور به منابع نفت و گاز
		فقدان سیستم اطلاعاتی یکپارچه و برخط و عدم استقرار دولت الکترونیک
		آزادی‌های مدنی
	مشارکت و مدیریت عمومی	مشارکت برای حفظ ارزشمندی افراد جامعه و جلب اعتماد آنان
		تشریح وظایف و روابط بین دستگاه‌ها و سازمان‌ها
		مشارکت در افزایش سطح همکاری و اعتماد بین سازمان‌ها وتبادل اطلاعات
		مشارکت آگاهانه با هدف بهبود امور و توجه به میزان آگاهی
		همکاری تعاملی به‌جای رقابت و یا شراکت
		مشارکت با هدف اشتراک گذاردن توانایی، دارایی و منابع
		مشارکت برای تأمین اهداف سلامت و امنیت اجتماعی
		مشارکت منسجم و سازماندهی شده
عوامل مداخله‌ای	شفاف سازی در اداره امور	شفاف سازی به‌منظور جلب اعتماد عمومی
		دیجیتالی‌شدن امور و ارتباطات بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی
		شفافیت در راستای کاهش هزینه‌های غیر ضروری
		شفافیت در راستای افزایش شایسته سالاری
		شفافیت در راستای کاهش زمینه‌ها و مصادیق فساد

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

مؤلفه	ابعاد مدل	شاخص‌های هر مؤلفه
		شفافیت عامل افزایش مشارکت و جلب اعتماد عمومی
		شفافیت در راستای پاسخگویی مسئولین نسبت به قول، تصمیم و عمل خود
		شفافیت در راستای لزوم به‌کارگیری نظرات خبرگان
		تصویب قوانین شفاف، مؤثر و قابل اعتماد برای کنترل فساد و تسهیل تجارت
راهبردها		حمایت از بیکاران و پشتیبانی از آنان برای یافتن شغل
		امنیت هویتی و ارزشی کل جامعه
		ارائه مشوق‌های سرمایه گذاری برای افزایش نرخ اشتغال نیروی کار
		امنیت سیاسی، قضایی و اداری
	امنیت اجتماعی	پشتیبانی دولت از اقتصاد رقابتی و کارآمد در راستای امنیت اقتصادی و شغلی
		حفظ حریم فردی
		ایجاد و گسترش شبکه‌های ایمنی اجتماعی
		ایجاد آرامش و آسودگی خاطر افراد توسط جامعه و نظام سیاسی
		مشروعیت دولت و نظارت مردم سالارانه بر حکومت
		عدم تبعیض قومی، نژادی، منطقه‌ای و مردم سالاری
		توزیع عادلانه درآمد، اشتغال و فقدان بیکاری
		عدالت قضایی، برابری در پیشگاه قانون و رعایت حقوق بشر
	سلامت اجتماعی	فقدان فقر و خشونت
		تعامل افراد با نهادها و هنجارهای اجتماعی
		فرصت و دسترسی برابر به خدمات و کالاهای اساسی
		وجود سلامت که حالتی از رفاه کامل مشتمل بر سلامت جسمی، روانی و اجتماعی
		سلامت جسمی و روانی و اجتماعی و رضایت شهروندان از زندگی
پیامدها		بسط جامعه مدنی و عرصه اطلاع رسانی
		کاهش تصدی‌گری دولت و دیجیتالی شدن ارتباطات دولت و نهادهای مدنی
		تقویت بخش خصوصی و حمایت از سرمایه‌گذاری آن‌ها
	کیفیت حکمرانی	تقویت نهادهای نظارتی
	رفاه عمومی	ساماندهی وضعیت قوانین و مقررات و تدوین آن‌ها
		برخورداری از تامین اجتماعی مطابق اصل ۲۹ قانون اساسی
		افزایش امنیت اقتصادی، اجتماعی و روانی جامعه
		ارتقاء کیفیت تعامل بین ۳ رکن اصلی حکمرانی (دولت ،جامعه مدنی و بخش‌خصوصی)

در این پژوهش برای مدل‌سازی از نگرش سیستمی استفاده شد. مدل سازی دست آورد طبیعی مرحله کدگذاری است و نیاز به تفکر، ابتکار، خلاقیت و خبرگی دارد. در کدگذاری، یافته‌ها پالایش گشته و در نهایت پس از یک بازه زمانی طولانی و چالشی و در پی مشاوره‌های فراوان در میان خبرگان، مدل مفهومی جلوه‌گر می‌شود. نگرش سیستمی چارچوبی منطقی و علمی ارائه می‌دهد که با سایر نگرش‌ها متفاوت است و این تفاوت از چند بعدی بودن آن ناشی می‌شود. مدل حکمرانی رفاه عمومی حاصل از ابعاد ۸ گانه به‌دست‌آمده از تحلیل تم، و نگرش تفکر سیستمی به صورت شکل ۲ می‌باشد.

بخش کمی پژوهش

با داده‌های جمع آوری‌شده از پرسشنامه برای هر یک از متغیرهای تحقیق، آماره‌های عددی در جدول ۲ ارائه شده است.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

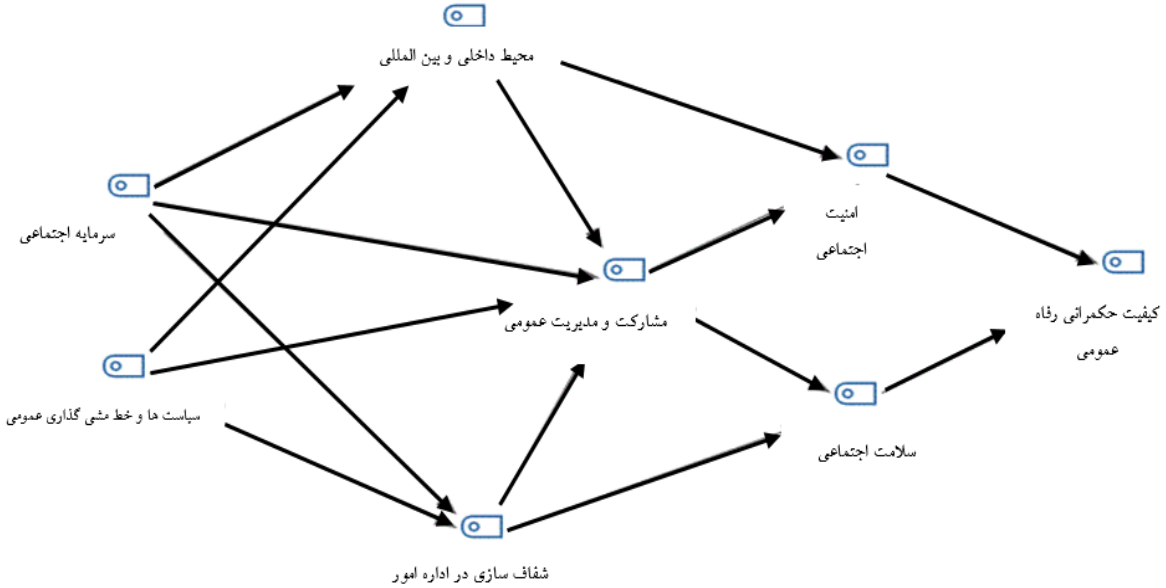

شکل ۱: روابط بین ابعاد مدل در نرم افزار MaxQDA 18

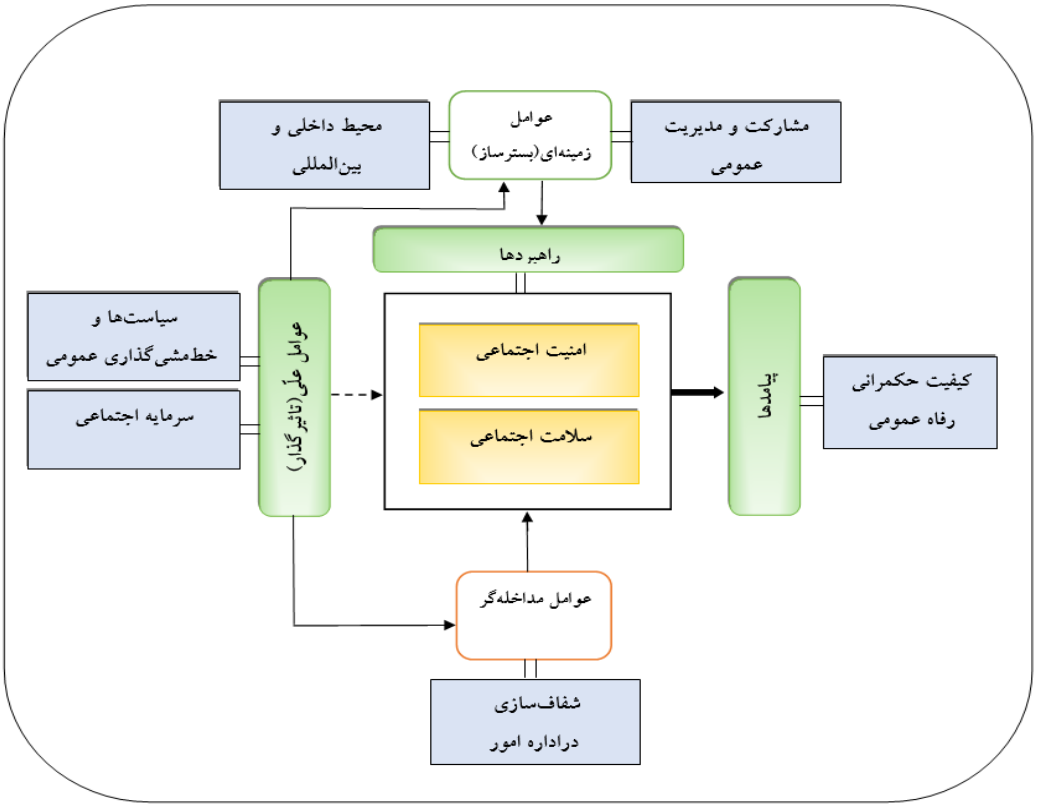

شکل ۲: الگوی حکمرانی رفاه عمومی

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

جدول ۲: آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها / آماره‌ها	سرمایه اجتماعی	سیاست‌ها و خط‌مشی‌گذاری عمومی	محیط داخلی و بین‌المللی	مشارکت و مدیریت عمومی	شفاف سازی در اداره امور	امنیت اجتماعی	سلامت اجتماعی	کیفیت حکمرانی رفاه عمومی
میانگین	۳/۱۱	۲/۹۱	۳/۰۲	۳/۰۱	۳/۰۶	۲/۹۲	۲/۹۶	۳/۲۷
درصد میانگین	۶۲/۳۰	۵۸/۳۰	۶۰/۳۰	۶۰/۲۰	۶۱/۱۰	۵۸/۵۰	۵۹/۲۰	۶۵/۴۰
میزان شکاف	۳۷/۷۰	۴۱/۷۰	۳۹/۷۰	۳۹/۸۰	۳۸/۹۰	۴۱/۵۰	۴۰/۸۰	۳۴/۶۰
ضریب تغییرات	۲۹/۳۰	۳۰/۳۰	۲۹/۷۰	۳۴/۶۰	۲۴/۷۰	۳۱/۵۰	۳۰	۳۱/۴۰
انحراف معیار	۰/۹۱	۰/۸۸	۰/۸۹	۱/۰۴	۰/۸۸	۰/۹۲	۰/۸۸	۱/۰۲
واریانس	۰/۸۳	۰/۷۸	۰/۸۰	۱/۰۸	۰/۷۸	۰/۸۵	۰/۷۹	۱/۰۵

همانطورکه در جدول ۲ نمایان است متغیرهای سرمایه اجتماعی، محیط داخلی و بین المللی، مشارکت و مدیریت عمومی، شفاف سازی در اداره امور و کیفیت حکمرانی رفاه عمومی با توجه به اینکه میانگین بیشتر از ۳ را کسب نموده‌اند، در مرز مقدار قابل قبول هستند و متغیرهای سیاست‌ها و خط‌مشی‌گذاری عمومی، امنیت اجتماعی و سلامت اجتماعی با کسب متوسط میانگین کمتر از ۳ در وضعیت نامطلوب قرار دارند. لازم به ذکر است که مقدار قابل قبول برای میانگین عدد ۳ می‌باشد و هر چه میانگین بیشتر از ۳ باشد، مؤلفه مورد نظر دارای وضعیت مطلوب در جامعه آماری می‌باشد. همچنین کمترین ضریب تغییرات متعلق به متغیر شفاف سازی در اداره امور ۲۴/۷ درصد است و نشان‌دهنده این است که اتفاق نظر در پاسخگویی به این متغیر بیشتر بوده است.

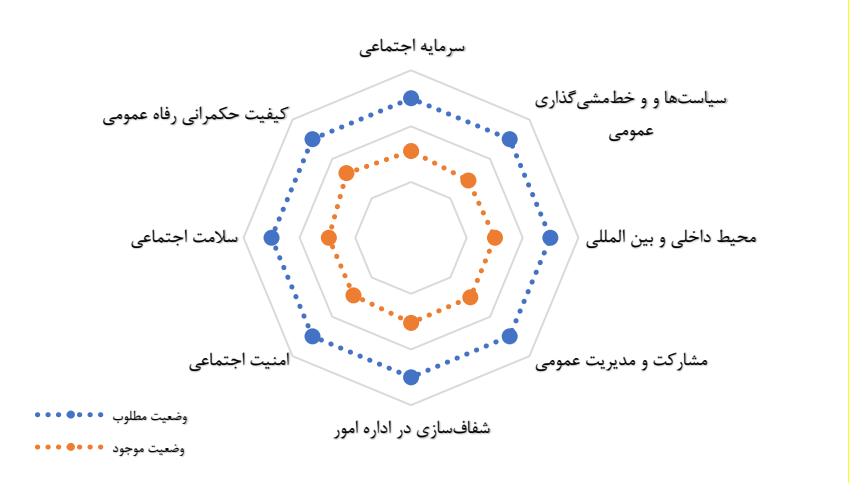

نمودار ۱: شکاف میانگین وضعیت موجود با وضعیت مطلوب

نمودار ۱، شکاف موجود و فاصله بین مقدار میانگین در وضعیت مطلوب و مقدار میانگین در وضعیت موجود را نشان می‌دهد.

بخش کمی: اعتباریابی مدل پژوهش

در جدول ۳، مقدار جذر AVE هریک از سازه‌ها با مقادیر همبستگی میان سازه‌های دیگر نشان داده شده‌است. مقدار جذر روایی همگرا در قطر اصلی ماتریس مستقر است و همبستگی میان عوامل در خانه‌های سطر و ستون قطر اصلی قرار دارند و نیز کوچکتر از قطر اصلی هستند. ازاینرو می‌توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر، سازه‌ها (متغیرهای مکنون) در مدل، به طور مطلوبی با شاخص‌های خود تعامل دارند تا با سازه‌های دیگر، به عبارتی روایی واگرای مدل از نظر روایی فورنل و لارکر درحد مطلوب است و تایید می‌گردد.

نتایج و گزارش خروجی نرم‌افزار PLS برای شاخص پایایی مرکب در جدول ۴ آورده شده است.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

جدول ۳: ماتریس سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لاکر

مؤلفه‌ها	امنیت اجتماعی	سرمایه اجتماعی	سلامت اجتماعی	سیاست‌ها و خط مشی‌ها	شفاف سازی	محیط داخلی و بین المللی	مشارکت عمومی	کیفیت حکمرانی
امنیت اجتماعی	۰/۹۱	–	–	–	–	–	–	–
سرمایه اجتماعی	۰/۶۹	۰/۹۱	–	–	–	–	–	–
سلامت اجتماعی	۰/۷۸	۰/۶۱	۰/۸۸	–	–	–	–	–
سیاست‌ها و خط مشی	۰/۷۷	۰/۷۵	۰/۶۸	۰/۸۹	–	–	–	–
شفاف سازی	۰/۸۴	۰/۷۲	۰/۷۷	۰/۸۲	۰/۹۰	–	–	–
محیط داخلی و بین المللی	۰/۸۱	۰/۷۶	۰/۶۸	۰/۸۴	۰/۸۳	۰/۹۱	–	–
مشارکت عمومی	۰/۸۴	۰/۷۲	۰/۷۳	۰/۷۳	۰/۸۳	۰/۸۷	۰/۸۸	–
کیفیت حکمرانی	۰/۸۲	۰/۷۰	۰/۷۶	۰/۷۴	۰/۸۰	۰/۷۶	۰/۸۰	۰/۸۶

جدول ۴: پایایی مرکب و آلفای کرونباخ

متغیرهای تحقیق	پایایی مرکب	آلفای کرونباخ	تعداد شاخص
امنیت اجتماعی	۰/۹۷	۰/۸۴	۸
سرمایه اجتماعی	۰/۹۷	۰/۸۸	۸
سلامت اجتماعی	۰/۹۶	۰/۸۸	۹
سیاست‌ها و خط مشی	۰/۹۷	۰/۸۷	۹
شفاف سازی	۰/۹۷	۰/۸۷	۹
محیط داخلی و بین المللی	/۹۷	۰/۸۷	۹
مشارکت عمومی	۰/۷۱	۰/۸۹	۸
کیفیت حکمرانی	۰/۸۹	۰/۹۲	۸

همانطور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود مقادیر به دست آمده برای آلفای کرونباخ و پایایی مرکب همگی بیشتر از ۰/۷ است که نشان‌دهندهِ پایایی مطلوب متغیرهای تحقیق است. بنابراین مدل از پایایی مطلوبی برخوردار می‌باشد که جزییات مربوط به بارهای عاملی آن در شکل ۳ و ۴ و جدول ۵ نشان داده شده‌است.

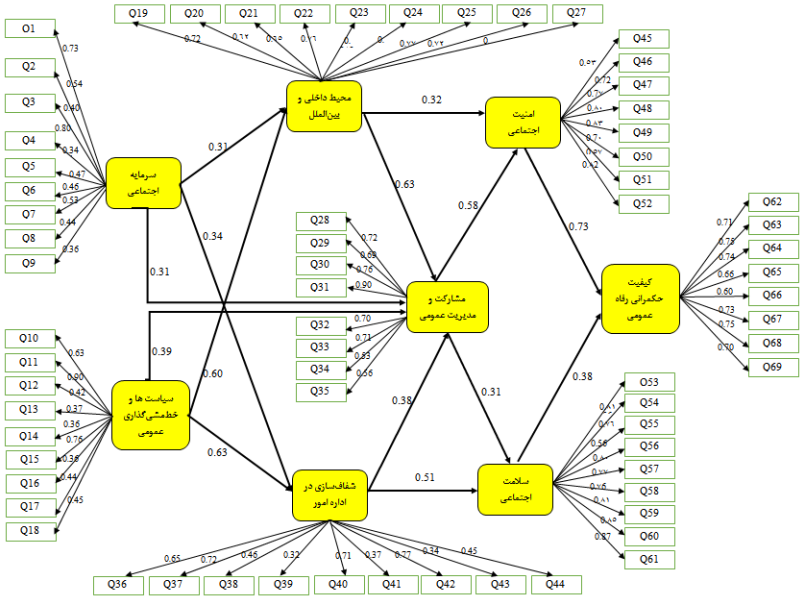

شکل ۳: اندازه‌گیری مدل کلی در حالت استاندارد

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

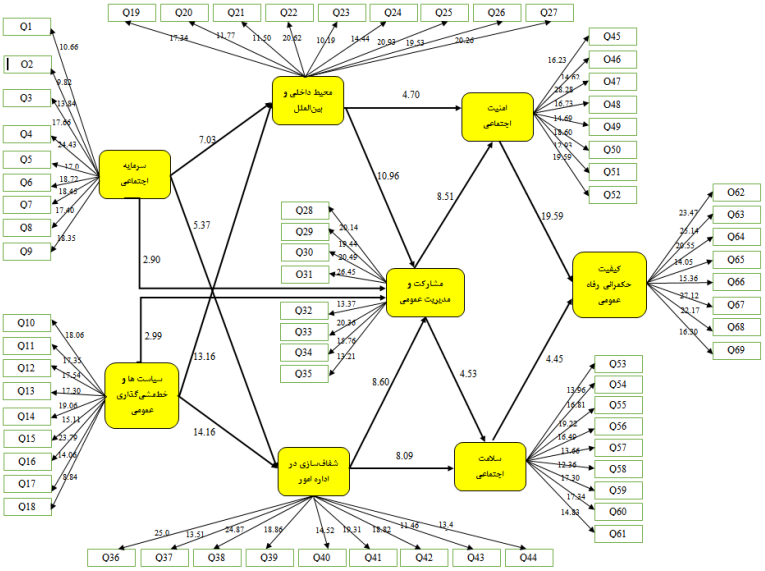

شکل ۴: اندازه‌گیری مدل کلی در حالت معنی‌داری

جدول ۵: نتایج حاصل از آزمون مدل

مسیر	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب در حالت استاندارد	آماره t	نتیجه
۱	سرمایه اجتماعی	محیط داخلی و بین‌المللی	۰/۳۱	۷/۰۳	تایید مسیر
۲		مشارکت و مدیریت عمومی	۰/۳۱	۲/۹۰	تایید مسیر
۳		شفاف سازی در اداره امور	۰/۳۴	۵/۳۷	تایید مسیر
۴	سیاست‌ها و خطمشی‌گذاری عمومی	محیط داخلی و بین المللی	۰/۶۰	۱۳/۱۶	تایید مسیر
۵		مشارکت و مدیریت عمومی	۰/۳۹	۲/۹۹	تایید مسیر
۶		شفاف‌سازی در اداره امور	۰/۶۳	۱۴/۱۶	تایید مسیر
۷	محیط داخلی و بین المللی	مشارکت و مدیریت عمومی	۰/۶۳	۱۰/۹۶	تایید مسیر
۸	شفاف‌سازی در اداره امور		۰/۳۸	۸/۶۰	تایید مسیر
۹	محیط داخلی و بین‌المللی	امنیت اجتماعی	۰/۳۲	۴/۷۰	تایید مسیر
۱۰	مشارکت و مدیریت عمومی		۰/۵۸	۸/۵۱	تایید مسیر
۱۱	مشارکت و مدیریت عمومی	سلامت اجتماعی	۰/۳۱	۴/۵۳	تایید مسیر
۱۲	شفاف‌سازی در اداره امور		۰/۵۱	۸/۰۹	تایید مسیر
۱۳	امنیت اجتماعی	کیفیت حکمرانی رفاه عمومی	۰/۷۳	۱۹/۵۹	تایید مسیر
۱۴	سلامت اجتماعی		۰/۳۸	۴/۴۵	تایید مسیر

با توجه به ضرایب استاندار و معنی‌داری گزارش شده جدول ۵ می‌توان نتیجه‌گرفت که روابط بین مدل مورد تایید است. نتایج برازش مدل و شاخص برازش کلی مدل GOF به‌صورت میانگین هندسی R^2 و متوسط اشتراک (Communality) نیز محاسبه گردید و مثبت بودن شاخص نیکویی برازش GOF که دارای مقدار ۰/۸۰ است، جدول ۶ نشان داد برازش کلی مدل مطلوب بوده و در نتیجه مدل کلی تأیید گردید. همچنین در پایان به شاخص Q^2 اشاره شد که همگی اعداد مثبت بیشتر از ۰/۳۵ را نشان دادند که حاکی از قدرت پیش بینی بالای مدل دارد.

اولویت بندی مؤلفه‌ها

برای رتبه بندی مؤلفه‌ها از آزمون فریدمن به شرح جدول ۷ استفاده شد. با توجه به آزمون فریدمن مؤلفه‌ها اختلاف معنی‌داری با یکدیگر دارند و مؤلفه کیفیت حکمرانی رفاه عمومی دارای بیشترین رتبه و مؤلفه امنیت اجتماعی دارای پایین‌ترین رتبه بود.

در جدول ۸ به اولویت‌بندی شاخص‌های مدل (بیشترین و کمترین رتبه شاخص) با توجه به هر بُعد پرداخته شده است.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

جدول ۶: شاخص برازش مدل

متغیر	R^2	Communality	GOF	نتیجه
امنیت اجتماعی	۰/۷۳	۰/۸۹	۰/۸۰	تایید مدل
سرمایه اجتماعی	۰/۶۰	۰/۹۲		
سلامت اجتماعی	۰/۶۲	۰/۹۲		
سیاست‌ها و خط مشی عمومی	۰/۶۳	۰/۹۰		
شفاف سازی	۰/۶۹	۰/۹۰		
محیط داخلی و بین المللی	۰/۷۴	۰/۸۸		
مشارکت عمومی	۰/۸۱	۰/۹۲		
کیفیت حکمرانی	۰/۷۳	۰/۹۳		

جدول ۷: رتبه بندی مؤلفه‌ها به روش آزمون فریدمن

ابعاد	میانگین رتبه	رتبه
کیفیت حکمرانی رفاه عمومی	۵/۶۵	اول
سرمایه اجتماعی	۴/۷۵	دوم
شفاف سازی در اداره امور	۴/۶۹	سوم
محیط داخلی و بین المللی	۴/۵۱	چهارم
سلامت اجتماعی	۴/۳۷	پنجم
مشارکت و مدیریت عمومی	۴/۲۳	ششم
سیاست‌ها و خط مشی‌گذاری عمومی	۳/۹۵	هفتم
امنیت اجتماعی	۳/۸۵	هشتم
آماره کای دو	۴۲/۱۲	
مقدار p	* ۰/۰۰۱ >	

* معنی دار در سطح $p < ۰/۰۵$

جدول ۸: رتبه بندی شاخص‌های مدل

ابعاد	بیشترین رتبه	کمترین رتبه
کیفیت حکمرانی رفاه عمومی	شاخص جهانی شدن به مفهوم حذف مرزهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و تکنولوژی توأم با پرهیز از تنش‌های بین‌المللی با تهیه الزامات و تمهیدات	شاخص مشارکت زنان و جوانان در اداره کشور
سرمایه اجتماعی	شاخص غنی سازی و ارتقاء آموزش‌های عمومی و مهارت‌های شغلی	شاخص فعال کردن تشکل‌ها، احزاب و کانون‌ها
شفاف سازی در اداره امور	شاخص دیجیتالی شدن امور و ارتباطات بین دولت جامعه مدنی و بخش خصوصی	شاخص شفاف سازی به منظور جلب اعتماد عمومی
محیط داخلی و بین المللی	شاخص رفع تحریم‌ها و پیوستن به معاهدات بین‌المللی	شاخص توجه به آزادی‌های مدنی
سلامت اجتماعی	شاخص فرصت و دسترسی برابر به خدمات و کالاهای اساسی	شاخص جامعه‌ای با سطح فقر و خشونت
مشارکت و مدیریت عمومی	شاخص مشارکت در افزایش سطح همکاری و اعتماد بین سازمان‌ها و تبادل اطلاعات	شاخص مشارکت برای حفظ ارزشمندی افراد جامعه و جلب اعتماد آنان
سیاست‌ها و خط مشی‌گذاری عمومی	شاخص تهیه زیرساخت‌ها و شبکه‌های تامین اجتماعی و مقابله با فقر	شاخص استقرار نظام آموزشی در حوزه‌های مختلف
امنیت اجتماعی	شاخص نبود حمایت و پشتیبانی دولت از اقتصاد رقابتی و کارآمد در راستای امنیت اقتصادی	شاخص تهدید آرامش و آسودگی خاطر افراد توسط جامعه و نظام سیاسی

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

بحث

این پژوهش با هدف طراحی الگوی حکمرانی رفاه عمومی و آسیب‌شناسی آن در ایران انجام گردید. نتایج نشان دادند، کارگزاران حوزهٔ سیاستگذاری عمومی در صورت به‌کارگیری و توجه به ۵ مؤلفه (عوامل علّی، راهبردها، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و پیامدها)، ۸ بُعد (کیفیت حکمرانی رفاه عمومی، سرمایه اجتماعی، شفاف سازی در اداره امور، محیط داخلی و بین المللی، سلامت اجتماعی، مشارکت و مدیریت عمومی، سیاست‌ها و خط مشی‌گذاری عمومی، امنیت اجتماعی) و ۶۹ شاخص استخراج شده در مدل، موجبات استقرار و بهبود مستمر حکمرانی رفاه عمومی در ایران را فراهم می‌نمایند تا از این طریق راهبردهایی را جهت دستیابی به سطح قابل قبولی از رفاه عمومی اتخاذ نمایند. تحقق حکمرانی رفاه عمومی در گرو شناسایی کمبودها، مشکلات، نواقص و نارسایی‌های مدل حکمرانی فعلی می‌باشد.

ابعادی مانند سرمایه اجتماعی و سیاست‌ها و خط‌مشی‌گذاری‌های عمومی می‌توانند به‌عنوان عوامل علی و اثرگذار در الگوی حکمرانی رفاه عمومی ایران در نظر گرفته شوند. عوامل علی مجموعه شرایطی است که سبب پیدایش، رشد و گسترش پدیده اصلی (رفاه عمومی) می‌شود. در واقع شرایط علّی رویدادهایی است که موقعیت‌ها، مباحث و مسائل مرتبط با رفاه عمومی را خلق و تا حدودی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه افراد و گروه‌ها به این پدیده مبادرت می‌ورزند. در واقع، منظور از شرایط علّی، رویدادها و اتفاقاتی است که بر رفاه عمومی تأثیر گذاشته و منجر به بروز آن می‌شوند. نتایج مطالعه حاضر با مطالعات مکیان و بی‌باک (۱۳۹۴) در طراحی و تبیین مدل بودجه‌بندی براساس شاخص‌های حکمرانی خوب در ایران، موسوی و زاهدی (۱۳۹۶) با عنوان ارائه و تبیین ارکان برای الگوی سازی راهبردی رفاه عمومی بر اساس تحلیل محتوی آراء و اندیشه‌های امام‌خمینی (ره)، ابوالحسنی و همکاران (۱۳۹۶) در ارائه الگوی دستور کار خط‌مشی‌های اصلاح نظام اداری در ایران، دانش‌فرد و رجایی (۱۳۹۷) با عنوان راهبردهای شکل‌گیری موثر خط‌مشی درحیطه سلامت نظام اداری ایران، روزبه و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان ارائه الگوی خط‌مشی‌گذاری توسعه منابع انسانی با تاکید بر نقش‌های بازیگران دستگاه‌های دولتی ایران، لاوبراند (۲۰۱۵) با عنوان شکاف اجراء در حکمرانی برای کشور انگلیس و سیوسایند (۲۰۱۷) با عنوان آینده مدل رفاه اسکاندیناوی، سیستم‌های مدیریت موازی و شهروندی فعال، همراستا بوده و همخوانی دارد (۱۹-۸،۱۴)

ابعادی مانند مشارکت و مدیریت عمومی و محیط داخلی و بین المللی می‌توانند به عنوان عامل زمینه‌ای در الگوی حکمرانی رفاه عمومی ایران درنظرگرفته‌شوند. عوامل زمینه‌ای بستر لازم جهت تحقق هدف نهایی (حکمرانی رفاه عمومی) را نشان می‌دهند. نتایج مطالعه کنونی با مطالعات پورکیانی و همکاران (۱۳۹۳) با عنوان تبیین موانع اجرای خط مشی با استفاده از بحث متمرکز گروهی (مورد مطالعه: قانون مدیریت خدمات کشوری ایران)، عباسی و همکاران (۱۳۹۵) با عنوان موانع اجرای سیاست‌های عمومی در سازمان‌های دولتی (مطالعه موردی: وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی ایران) و رنگریز و همکاران (۱۳۹۷) در بررسی موانع اجرای خط‌مشی‌های عمومی در سازمان‌های دولتی ایران با استفاده از روش فراترکیب همراستا بوده و همخوانی دارد (۲۲-۲۰).

ابعادی مانند شفاف سازی در اداره امور می‌توانند به عنوان عامل مداخله‌ای در الگوی حکمرانی رفاه عمومی ایران درنظر گرفته شود. عوامل مداخله‌ای شرایط وسیع و عامی همچون فرهنگ، فضا، رویکردهای شفاف یا پوشیده و پنهان و غیره است که به‌عنوان تسهیل‌گر یا محدودکننده راهبردهای الگو عمل می‌کند. این شرایط، اجرای راهبردها را گاهی تسهیل و تسریع می‌کند و گاهی به عنوان یک مانع، تحقق اهداف را به تأخیر می‌اندازد. نتایج مطالعه حاضر با مطالعات مقیمی و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعهٔ ماهیت زبان دولت در طی سه دههٔ انقلاب اسلامی، و ارائهٔ الگوی کارآمد آن در ایران و یولفیتری (۲۰۱۶) با عنوان مدل‌سازی عملیات حکمرانی داده محور، در دولت (مطالعه موردی سازمان‌های دولتی درکشوراندونزی شهرجاکارتا) همراستا بوده و همخوانی دارد (۲۳،۲۴).

ابعادی نظیر امنیت اجتماعی و سلامت اجتماعی می‌توانند به عنوان عوامل راهبردی در الگوی حکمرانی رفاه عمومی در ایران در نظر گرفته شوند. راهبردها، کنش‌ها یا برهم‌کنش‌های خاصی‌اند که از حکمرانی رفاه عمومی منتنج می‌شود. راهبردها و اقدامات، طرح‌ها و کنش‌هایی‌اند که به طراحی مدل کمک می‌نمایند. نتایج مطالعه کنونی با مطالعه سانوگو (۲۰۱۹) با

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

عنوان آیا عدم تمرکز مالی باعث افزایش دسترسی شهروندان به خدمات عمومی و کاهش فقر در ساحل عاج می‌شود و آردیلی (۲۰۱۹) با عنوان استفاده از روش TOPSIS برای ارزیابی حکمرانی خوب در کشورهای اتحادیه اروپا همراستا بوده و همخوانی دارد (۱۰،۲۵).

پیامد الگوی حکمرانی رفاه عمومی در ایران، کیفیت حکمرانی رفاه عمومی است. پیامدها شامل خروجی‌های تاثیرگذار مشهود و نامشهودی است که در نهایت از تحقق راهبردها ناشی می‌شود. نتایج مطالعه فعلی با مطالعه پومرانز و استیدمن (۲۰۲۰) در سنجش حکمرانی خوب، رهبری، ابزاری برای ارزیابی اصول حکمرانی خوب در آمریکا همراستا بوده و همخوانی دارد (۲۶).

همچنین نتایج نشان داد مواردی مانند سیاست‌ها و خط‌مشی‌گذاری عمومی، امنیت اجتماعی و همچنین سلامت اجتماعی از وضعیت متوسط رو به پایین از نظر مطلوبیت برخوردار می‌باشند و به عنوان آسیب‌های حکمرانی رفاه عمومی باید مورد توجه قرار داده شود. همچنین در سرمایه اجتماعی، استقلال جامعه مدنی و در سیاست‌ها و خط‌مشی‌گذاری‌های عمومی، رعایت اصول فراگیری، کارآمدی، جامعیت کفایت و پایداری زیر سوال رفته است. در محیط داخلی و بین‌المللی، آزادی‌های مدنی از مطلوبیت خوبی برخوردار نبوده و در مشارکت و مدیریت عمومی، مشارکت منسجم و سازماندهی شده در حد مطلوب نمی‌باشد. در بررسی شفاف‌سازی در اداره امور، شفافیت در راستای پاسخگویی مسئولین نسبت به قول، تصمیم و عمل‌خود به چشم نمی‌خورد. در بررسی امنیت اجتماعی، ایجادآرامش و آسودگی خاطر افراد توسط جامعه و ، نظام سیاسی کم‌رنگ است و در سلامت اجتماعی، توزیع عادلانه درآمد، اشتغال و فقدان بیکاری کمتر مشاهده می‌شود. همچنین درکیفیت حکمرانی رفاه عمومی، تقویت نهادهای نظارتی به‌منظور فساد ستیزی از ضروریات بوده و به عنوان آسیب‌های شناخته شده مطرح می‌گردند.

از محدودیت‌های مطالعه، مشکلات ناشی از مصاحبه و توزیع پرسشنامه در میدان تحقیق در تحقیقات میدانی و شرایط موجود شیوع بیماری کرونا بود که در اختیار محقق نبوده و توسط او قابل کنترل نبوده است. تعمیم پذیری نتایج مطالعه با توجه به نمونه‌های انتخاب شده با احتیاط استفاده شود.

نتیجه گیری

با توجه به اهمیت مسئله پژوهش و همچنین مروری بر ادبیات و پیشینه تحقیق، ضرورت طراحی حکمرانی رفاه عمومی در ایران احساس گردید. این پژوهش می‌تواند نقشه راه جامع و الگوی مناسبی برای استقرار و ارتقای حکمرانی رفاه عمومی در ایران باشد. پیاده‌سازی و اجرای مدل حکمرانی حاصل از این پژوهش توسط کارگزاران حوزهٔ خط‌مشی‌گذاری و رفاه اجتماعی، پیامدهای مطلوبی همچون؛ تهیه زیر ساخت‌ها وشبکه‌های تامین رفاه اجتماعی و مقابله با فقر، توجه به هویت ملی، تاریخی و دینی، مشارکت پذیری، حضور در پیمان‌ها و معاهدات بین المللی، دیجیتالی شدن امور عمومی، جهانی شدن و دوری از تنش‌های بین المللی، حاکمیت مردم سالاری دینی، برقراری عدالت در سطح جامعه، تأمین رفاه، آسایش و آرامش برای شهروندان و کاهش فاصله طبقاتی را به همراه خواهد داشت که نتیجه آن رسیدن به جامعه آرمانی خواهد بود. بنابراین مدل استخراج شده در این پژوهش می‌تواند برای اجراء و ارتقای حکمرانی رفاه عمومی در کشور نقشه راه جامع و مناسبی باشد.

البته با توجه به طراحی مدل، می‌بایست دست‌کم به این نکات توجه شود؛ برای مطالعه وضعیت رفاه عمومی و راه‌های توسعه‌اش، آن را تماماً به مثابه سیستم دید و از ویژگی و سازوکارهای سیستمی و پویایی مرتبط با آن بهره‌گیری کرد؛ در شکل‌گیری و رفتار پدیده‌ها (رفاه عمومی)، قانون علیّت حاکم است و رخدادی خارج از روابط علّی نه مطرح می‌شود و نه وجود خواهد داشت؛ بنابراین وقوع تصادفی، شانسی و اتفاقی رخدادها (تحقق رفاه عمومی در جامعه)، اساساً بی‌معنا است. زیرا همه آن‌ها براساس نظم سیستم بالاتر، سیستم‌های هم‌طراز یا سیستم‌های مراتب پایین‌تر، ایجاد، حرکت و عملکرد خاص خود را به‌صورت طبیعی طی خواهند کرد. بنابراین وقوع و کارکرد هر پدیده‌ای مطابق قانون سیستمی، وقوع طبیعی و پویا است.

سپاسگزاری

نویسندگان برخود لازم می‌دانند از کلیه افرادی که در فرآیند انجام تحقیق همکاری و مشارکت داشتند سپاسگزاری نمایند.

مشارکت نویسندگان

طراحی پژوهش: م. م، ک. د، م. الف

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

جمع آوری داده‌ها: ن. الف

تحلیل داده‌ها: ن. الف

نگارش و اصلاح مقاله:ن. الف، م. م، ک. د، م. الف

سازمان حمایت کننده

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع دکتری تخصصی رشته مدیریت دولتی با گرایش تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران می‌باشد و از سوی هیچ سازمانی مورد حمایت مالی قرار نگرفته است.

تعارض منافع

هیچگونه تعارض منافعی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

References

1) Hossain Sh, Rahman Z. Does governance facilitate foreign direct investment in developing countries?. International Journal of Economics and Financial ۲۰۱۷; ۷(۱): 164-77.
2) Khan MA, Khan MA, Abdulahi ME, Liaqat I, Shah SSH. Institutional quality and financial development: the united states perspective. Journal of Multinational Financial Management ۲۰۱۹; 49: 67-80. doi: 10.1016/j.mulfin.2019.01.001.
3) Nguyen T, Nguyen A, Nguyen M, Truong T. Is national governance quality a key moderator of the boardroom gender diversity–firm performance relationship? international evidence from a multi-hierarchical analysis. International Review of Economics & Finance ۲۰۲۱; 73(c): 370-90. doi: 10.1016/j.iref.2021.01.013.
4) Alam MR, Kiterage E, Bizuayehu B. Government effectiveness and economic growth. Economic Bulletin ۲۰۱۷; ۳۷(۱): 222-7.
5) Omri A. Formal versus informal entrepreneurship in emerging economies: the roles of governance and the financial sector. Journal of Business Research ۲۰۲۰; 108: 277-90. doi: .10.1016/j.jbusres.2019.11.027.
6) Index LP. London: Legatum Institute. ۲۰۲۰.
7) Noja GG, Cristea M, Sirghi N, Hategan C-D, D'Anselmi P. Promoting good public governance and environmental support for sustainable economic development. International Journal of Environmental Research and Public Health ۲۰۱۹; ۱۶(۲۴): 4940. doi: 10.3390/ijerph16244940.
8) Mousavi M, **Zahehedivafa** M. Presenting and explaining directional pillars of public welfare strategies pattern: a content analysis of Imam khomeini's thoughts. Social Development & Welfare Planning 2018; 9(32): 203-35. doi: 10.22054/QJSD.2017.8430. [Persian]
9) Mohammadzadeh Y, Hekmati Farid S, Sharifi E. The effect of government size on good governance and economic performance of selected countries. Quarterly Journal of Economic Growth and Development Research ۲۰۱۷; ۷(۲۶): 97-112. [Persian]
10) Sanogo T. Does fiscal decentralization enhance citizens' access to public services and reduce poverty? evidence from Côte d'Ivoire municipalities in a conflict setting. World Development ۲۰۱۹; 113: 204-21. doi: 10.1016/j.worlddev.2018.09.008.
11) Njangang H. Governance and Happiness in African countries. 2019.
12) Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology ۲۰۰۶; ۳(۲): 77-107. doi: 10.1191/1478088706qp063oa.
13) Fornell C, Larcker DF. Structural equation models with unobservable variables and measurement error: algebra and statistics. Journal of Marketing Research 1981; 18(3): 382-8. doi:10.1177/002224378101800313.
14) Makiyan SN, Bibak M. The effect of good governance on human development in Islamic and OECD countries. Economic Modeling ۲۰۱۵; ۹(۳۰): 131-47. [Persian]
15) Lee RD, Mason A. Population aging and the generational economy: a global perspective. Edward Elgar Publishing. 2011.
16) Abolhasani A, Daneshfard K, Faghihi A. An agenda setting for the reformation policies of administrative system in Iran. Journal of Public Administration ۲۰۱۸; ۹(۴): 615-40. doi: 10.22059/JIPA.2018.248615.2154. [Persian]
17) Daneshfard K, Rajaei Z. Investigating effective strategies in the field of administrative integrity system. Strategic Management Researches ۲۰۱۸; ۲۴(۶۸): 65-87. doi: 20.1001.1.22285067.1397.24.68.3.7. [Persian]
18) Roozbeh AM, Teymournejad K, Rabiee Mondajin MR. Presenting a human resource development policy model with emphasis on the roles of actors and drawing relationships between model components in Iranian state agencies. Journal of Human Capital Empowerment ۲۰۲۰; 2(4): 265-84. [Persian]
19) Sivesind KH, Trætteberg HS, Saglie J. The future of the Scandinavian welfare model: User choice, parallel governance systems, and active citizenship. Henrik K, Switzerland JS, editor. Promoting active citizenship Markets and choice in Scandinavian welfare. 2th ed.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

Palgrave Macmillan; 2017: 285-310. doi:10.1007/978-3-319-55381-88.(ebook)
20) Poorkiani M, Salajegheh S, Zare Poor Nasirabadi F. Explanation of obstacles to the implementation of the policy by using focus group discussions (case study: law on civil service management). Quarterly Journal of Public Organzations Management ۲۰۱۵; ۳(۱): 7-24. [Persian]
21) Ababsi A, Motazadiyan R, Miraii M. Investigation the barriers of public policy implementation in governmental organizations. Organizational Resources Management Researchs ۲۰۱۶; ۶(۲): 49-69. doi: 20.1001.1.22286977.1395.6.2.4.4. [Persian]
22) Rangriz H, Kheirandish M, Latifi Jaliseh S. Exploring of public policies implementation obstacles in governmental organizations using the meta synthesis method. Public Policy ۲۰۱۸; ۴(۱): 123-38. doi: 10.22059/PPOLICY.2018.66852. [Persian]
23) Moghimi M, Ziaee Z, Ameli A, Nargesian N. Study of nature of language of government in three decades of Islamic revolution of Iran and design its efficient pattern in Iran. Journal of Public Administration ۲۰۱۳; ۴(۱۲): 113-28. doi: 10.22059/JIPA.2013.35543. [Persian]
24) Yulfitri A. Modeling operational model of data governance in government: case study: Government agency X in Jakarta. ۲۰۱۶ Oct 24-27; International Conference on Information Technology Systems and Innovation (ICITSI); ۲۰۱۶: IEEE. 1-5. doi: 10.1109/ICITSI.2016.7858207.(ebook)
25) Ardielli E. Use of topsis method for assessing of good governance in European union countries. Review of Economic Perspectives ۲۰۱۹; ۱۹(۳): 211-31. doi: 10.2478/revecp-2019-0012.
26) Pomeranz EF, Stedman RC. Measuring good governance: piloting an instrument for evaluating good governance principles. Journal of Environmental Policy & Planning ۲۰۲۰; ۲۲(۳): 428-40. doi: 10.1080/ 1523908X.2020.1753181.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]
[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]

Research Article

Designing a Model for Public Welfare Governance in Iran

Nadali Olfatpor [1], Morteza Mousakhani [2*], Karamolah Daneshfard [2], Mehdi Irannejad Parizi [2]

[1] Ph.D. student of Public Administration, School of Management and Economics, Islamic Azad University, Tehran Research Sciences Branch, Tehran, Iran
[2] Professor, Department of Public Administration, School of Management and Economics, Islamic Azad University, Tehran Research Sciences Branch, Tehran, Iran

* **Corresponding Author:** Morteza Mousakhani
mousakhani.m@gmail.com

Citation: Olfatpor N, Mousakhani M, Daneshfard K, Irannejad Parizi M. Designing a Model for Public Welfare Governance in Iran. Manage Strat Health Syst 2022; 6(4): 363-78.

Received: November 26, 2021
Revised: March 7, 2022
Accepted: March 11, 2022

Funding: The authors have no support or funding to report.

Competing Interests: The authors declare that they have no competing interest.

A B S T R A C T

Background: One important goal of policymakers regarding economy in developed countries is to improve quality, standard and level of well-being in society. The purpose of this study was to provide a model that leads to improving the quality of public welfare in the country's governance system.

Methods: This was a combined (qualitative-quantitative) research conducted in 2020. To collect data in the qualitative section, exploratory interviews based on theme analysis, and in the quantitative part, a questionnaire, were used. Analysis of the qualitative section was done through MaxQDA $_{18}$ software, and in the quantitative section, it was done by SPSS $_{22}$ and SmartPLS $_{2}$ software. The statistical population in the qualitative method included experts in the field of policymaking and social welfare. Purposive and snowball sampling were used, which resulted in 18 interviews. The statistical population in the quantitative method included 150 managers from the Ministry of Cooperatives, Labor, and Social Welfare selected based on Cochran's formula 108.

Results: In the qualitative part, after recording the data from the interviews, 99 initial indicators were identified. After coding based on theme analysis method, 69 indicators, 8 dimensions (social capital; public policies and policymaking; domestic and international environment; public participation and management; transparency in affairs; social security; social health; quality of governance and public welfare), and 5 components (causal, intervention, and contextual causes, strategies and consequences) were approved, and led to the creation of a public welfare governance model based on theme analysis. The results of the quantitative part indicated that the dimensions of public policies and policymaking and social capital affect domestic and international environment, public participation and management, as well as the dimension of transparency in affairs. They also affect social security and health, which in turn, affect the quality of public welfare governance.

Conclusion: One of the requirements for establishing and improving the governance of public welfare in Iran is addressing the 8 components and 69 indicators extracted in this model.

Keywords: Public policy-making, Public welfare, Public welfare governance

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.24766879.1400.6.4.8.2]

[DOI: 10.18502/mshsj.v6i4.8991]